

در سال ۱۳۹۷، دولت با اجرای طرح‌های «اشتغال فراگیر» و «حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی» نقش موثری در بهبود وضعیت اشتغال کشور داشت؛ به طوری که در این سال معادل ۴۶۳/۹ هزار نفر به جمعیت شاغل کشور افزوده شد. لیکن به دلیل افزایش بیشتر جمعیت فعال در مقایسه با افزایش جمعیت شاغل، نرخ بیکاری با افزایش اندک ۰/۱ واحد درصدی نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۱۲/۰ درصد رسید.

۹-۱- جمعیت و نیروی انسانی

براساس برآورد مرکز آمار ایران، جمعیت کشور در سال ۱۳۹۷ با ۱/۳ درصد افزایش در مقایسه با سال قبل از آن به ۸۲/۱ میلیون نفر رسید. در این سال جمعیت شهری با ۱/۷ درصد افزایش به ۶۱/۳ میلیون نفر و جمعیت روستایی نیز با ۰/۲ درصد کاهش به ۲۰/۸ میلیون نفر رسید. به این ترتیب، ضریب شهرنشینی در سال مذکور با ۰/۳ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۷۴/۷ درصد رسید. در سال مذکور، نسبت جنسی جمعیت که تعداد مردان به ازای هر یکصد نفر جمعیت زن را نشان می‌دهد، برابر ۱۰۲/۴ بود.

در سال ۱۳۹۷، تعداد کل خانوارها به ۲۵/۲ میلیون خانوار رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ حدود ۲/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. از این تعداد، ۱۹/۱ میلیون خانوار در مناطق شهری و ۶/۱ میلیون خانوار در مناطق روستایی ساکن بودند. تعداد

خانوار در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال قبل از آن به ترتیب ۲/۶ و ۰/۳ درصد افزایش داشت. بررسی تعداد خانوار برحسب مناطق شهری و روستایی استان‌های کشور نشان می‌دهد بیشترین رشد تعداد خانوار در مناطق شهری به استان‌های بوشهر، سیستان و بلوچستان و هرمزگان به ترتیب به میزان ۴/۸، ۴/۶ و ۴/۵ درصد و در مناطق روستایی به استان‌های قم، کهگیلویه و بویراحمد و یزد به ترتیب به میزان ۵/۶، ۲/۴ و ۲/۰ درصد اختصاص داشت. در این سال تعداد خانوارهای مناطق روستایی استان‌های البرز و کرمانشاه در مقایسه با سال قبل از آن به ترتیب با ۱/۶ و ۱/۵ درصد، بیشترین کاهش را به ثبت رساندند. تعداد خانوار در مناطق شهری استان تهران در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال قبل از آن معادل ۲/۰ درصد افزایش و تعداد خانوار روستایی آن به میزان ۰/۴ درصد کاهش داشت.

براساس آمار سازمان ثبت احوال کشور، تعداد موالید در سال ۱۳۹۷ معادل ۱۳۶۶/۵ هزار نفر بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ حدود ۸/۲ درصد کاهش داشت. با توجه به تعداد وفات ثبت شده به میزان ۳۷۷/۲ هزار نفر، در این سال ۹۸۹/۳ هزار نفر به جمعیت کشور (بدون در نظر گرفتن میزان مهاجرت) اضافه شد. نسبت جنسی (مردان به زنان) حاصل از ثبت رویداد وفات در سال ۱۳۹۷ برابر با ۱۲۷/۷ می‌باشد که در مقایسه با نسبت سال قبل از آن (۱۲۶/۹)، افزایش نشان می‌دهد. در این سال تعداد وفات ثبت شده در مقایسه با سال ۱۳۹۶ معادل ۰/۱ درصد افزایش یافت.

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

(به‌عنوان عرضه‌کننده) و بنگاه‌ها (به‌عنوان تقاضاکننده) تحولات بازار کار را رقم می‌زند. در خصوص عوامل موثر بر عرضه نیروی کار می‌توان به مواردی همچون تصمیم در مورد ورود به بازار کار، دوره‌های آموزشی و مهارتی طی شده، نحوه جستجوی شغلی و سطح دستمزد مورد انتظار اشاره کرد. تقاضای بنگاه‌های اقتصادی در بازار کار نیز غالباً تحت تاثیر نوع فعالیت بنگاه، سطح دستمزدها، نوع قراردادها و ساعات کاری مورد نیاز بنگاه قرار دارد. علاوه بر موارد فوق، تغییر و تحولات اجتماعی و فرهنگی جوامع نیز بر تحولات بازار کار موثر است.

شرایط بازار کار در سال ۱۳۹۷ علی‌رغم بازگشت تحریم‌های بین‌المللی متأثر از خروج یک‌جانبه آمریکا از برجام و تشدید نااطمینانی فضای تولید و سرمایه‌گذاری در کشور، نسبتاً مناسب بوده که افزایش حضور در بازار کار و بهبود تعداد شاغلان کشور در این سال نشان‌دهنده این موضوع است.

۹-۲-۱- عرضه نیروی کار

عرضه نیروی کار متأثر از تحولات جمعیت کل کشور به خصوص جمعیت بالای ۱۰ سال است. جمعیت ۱۰ساله و بیشتر در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال قبل از آن با ۱/۲ درصد افزایش به ۶۶/۹ میلیون نفر رسید.

در سال ۱۳۹۷، جمعیت فعال کشور با ۲/۱ درصد افزایش در مقایسه با سال قبل از آن به حدود ۲۷/۱ میلیون نفر رسید. از کل جمعیت فعال در سال مورد بررسی، حدود ۲۱/۷ میلیون نفر مرد و بقیه زن بودند که در مقایسه با سال قبل از آن به ترتیب ۱/۷ و ۳/۷ درصد افزایش داشتند. توزیع منطقه‌ای جمعیت فعال نشان می‌دهد در این سال ۲۰/۱ میلیون نفر در مناطق شهری و ۷/۰ میلیون نفر در مناطق روستایی در بازار کار حضور داشتند.

در سال ۱۳۹۷، نرخ مشارکت با ۰/۴ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۴۰/۵ درصد رسید. افزایش بیشتر جمعیت فعال (۲/۱ درصد) نسبت به افزایش ۱/۲ درصدی

در سال ۱۳۹۷، تعداد ۵۵۰/۶ هزار ازدواج و ۱۷۵/۶ هزار طلاق در کشور به ثبت رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۹/۶ و ۲/۳ درصد کاهش نشان می‌دهند. نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۷ در کل کشور ۳/۱ برابر بود که در مقایسه با سال قبل از آن (۳/۴ برابر)، کاهش نشان می‌دهد. این شاخص بیان‌کننده این واقعیت است که به ازای هر ۳/۱ ازدواج، یک طلاق به ثبت رسیده است. در این سال تعداد ۴۸۶/۷ هزار ازدواج و ۱۶۴/۱ هزار طلاق در مناطق شهری کشور به ثبت رسید که در مقایسه با سال قبل از آن به ترتیب ۱۰/۴ و ۲/۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. در مناطق روستایی نیز تعداد ۶۳/۹ هزار ازدواج و ۱۱/۵ هزار طلاق به ثبت رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ به ترتیب ۳/۱ درصد کاهش و ۱/۲ درصد افزایش داشته است. نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۷ در مناطق شهری و روستایی کشور به ترتیب ۳/۰ و ۵/۶ برابر بوده است که نسبت به مقادیر مشابه سال قبل از آن (۳/۲ و ۵/۸ برابر)، کاهش داشته است.

جدول ۹-۱- آمارهای حیاتی جمعیت (هزار نفر)

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵
تعداد موالید ثبت شده (کل اسناد)	۱۳۶۶/۵	۱۴۸۷/۹	۱۵۲۸/۱
تعداد وفات ثبت شده	۰/۱	۳۷۶/۷	۳۶۹/۸

ملاخذ: سازمان ثبت احوال کشور

۹-۲- بازار کار

بازار کار همانند هر بازار دیگری در اقتصاد از دو سمت عرضه و تقاضا تشکیل شده است. مهم‌ترین شاخص‌های بازار کار در سمت عرضه، جمعیت فعال و نرخ مشارکت و در سمت تقاضا، ظرفیت اشتغال ایجاد شده از سوی بخش‌های مختلف اقتصاد کشور است و جمعیت بیکار و نرخ بیکاری حاصل برآیند دو سمت عرضه و تقاضای بازار می‌باشد. بازار کار از سمت عرضه تحت تاثیر ساختار جمعیتی به‌ویژه جمعیت بالای ۱۰ سال و عوامل اقتصادی بوده و از سمت تقاضا غالباً متأثر از شرایط حاکم بر فضای اقتصادی است. بنابراین، تصمیمات اتخاذ شده توسط نیروی کار

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

بخش مهمی از جمعیت حاضر در بازار کار را فارغ‌التحصیلان دانشگاهی تشکیل می‌دهند. براساس گزارش مرکز آمار ایران از نتایج آمارگیری نیروی کار، در سال ۱۳۹۷ در مجموع ۱۳/۲ میلیون نفر از جمعیت کشور فارغ‌التحصیل یا در حال تحصیل در دوره‌های عالی بودند. از این تعداد، ۷/۶ میلیون نفر فعال و ۵/۶ میلیون نفر غیر فعال بودند. به عبارت دیگر، نرخ مشارکت در جمعیت تحصیل کرده ۵۷/۷ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ (۵۶/۹ درصد)، افزایش نشان می‌دهد.

جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر، موجب افزایش نرخ مشارکت کل کشور در این سال شد. در سال مورد بررسی، نرخ مشارکت به تفکیک مناطق شهری و روستایی نیز به ترتیب با ۰/۲ و ۰/۸ واحد درصد افزایش نسبت به سال ۱۳۹۶ به ۳۹/۸ و ۴۲/۶ درصد رسید.

بررسی نرخ مشارکت به تفکیک جنسیت نشان می‌دهد نرخ مشارکت مردان و زنان در سال مذکور به ترتیب ۶۴/۸ و ۱۶/۱ درصد بود که هرکدام از آنها در مقایسه با سال ۱۳۹۶ معادل ۰/۴ واحد درصد افزایش نشان می‌دهند.

جدول ۹-۲- تحول جمعیت و بازار کار

(هزار نفر - درصد)

درصد تغییر (۱)	سال		
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵
	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵
	۱/۲	۱/۱	۶۶۱۰۶
جمعیت ۱۰ سال و بیشتر	۶۶۱۰۶	۶۶۱۰۶	۶۵۳۸۵
جمعیت فعال	۲۷۰۷۴	۲۷۰۷۴	۲۵۷۹۱
جمعیت شاغل	۲۳۸۱۳	۲۳۸۱۳	۲۲۵۸۸
جمعیت بیکار	۳۲۶۱	۳۲۶۱	۳۲۰۳
نرخ مشارکت	۴۰/۵	۴۰/۱	۳۹/۴
نرخ بیکاری	۱۲/۰	۱۱/۹	۱۲/۴
مناطق شهری	۱۳/۵	۱۳/۳	۱۳/۷
مناطق روستایی	۷/۹	۸/۱	۸/۹
مردان	۱۰/۴	۱۰/۱	۱۰/۵
زنان	۱۸/۹	۱۹/۶	۲۰/۷
جوانان ۱۵-۲۴ ساله	۲۷/۷	۲۸/۲	۲۹/۲
شهری	۳۱/۵	۳۱/۶	۳۲/۳
روستایی	۱۸/۹	۲۰/۵	۲۲/۵
جوانان ۱۵-۲۹ ساله	۲۵/۱	۲۵/۱	۲۵/۹
شهری	۲۸/۲	۲۷/۵	۲۸/۱
روستایی	۱۶/۸	۱۸/۳	۱۹/۹

ماخذ: مرکز آمار ایران
۱- تغییرات نرخ‌های بیکاری و مشارکت برحسب واحد درصد می‌باشند.

۹-۲-۲- تقاضای نیروی کار

توزیع اشتغال به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۷، بخش خدمات با ۵۰/۳ درصد، بیشترین سهم از اشتغال را به خود اختصاص داده است. در این سال سهم بخش‌های صنعت و کشاورزی به ترتیب معادل ۳۲/۰ و ۱۷/۷ درصد بود. مقایسه سهم‌های مذکور با سال ۱۳۹۶ نشان‌دهنده افزایش سهم بخش‌های کشاورزی و خدمات به ترتیب معادل ۰/۲ و ۰/۱ واحد درصد و کاهش ۰/۳ واحد درصدی سهم بخش صنعت می‌باشد.

آمار تعداد شاغلان در بخش‌های مختلف اقتصادی شامل صنعت، کشاورزی و خدمات در سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد که در این سال در مجموع ۲۳/۸ میلیون نفر مشغول به کار بوده‌اند که در مقایسه با تعداد شاغلان در سال ۱۳۹۶، نشان‌دهنده اضافه شدن حدود ۴۶۳/۹ هزار شغل (معادل ۲/۰ درصد) به کل اشتغال کشور است. در سال مورد بررسی، در بخش‌های خدمات، کشاورزی و صنعت به ترتیب ۲۴۶/۹، ۱۳۵/۸ و ۸۳/۰ هزار شغل ایجاد شد^(۱).

۱- اختلاف سرجمع شغل‌های ایجاد شده در بخش‌های اقتصادی و کل تغییرات اشتغال، ناشی از شغل‌های از دست رفته در بخش فعالیت‌های نامشخص می‌باشد.

رسید. در این سال نرخ بیکاری زنان ۱۸/۹ درصد بود که نسبت به سال قبل از آن ۰/۷ واحد درصد کاهش داشت. نرخ بیکاری مردان نیز با ۰/۳ واحد درصد افزایش به ۱۰/۴ درصد رسید.

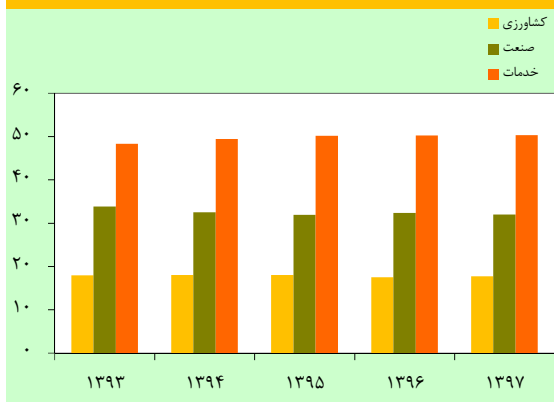
بررسی نرخ بیکاری برحسب مناطق جغرافیایی نشان می‌دهد نرخ بیکاری مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۷ به ترتیب ۱۳/۵ و ۷/۹ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۶ به میزان ۰/۲ واحد درصد افزایش و ۰/۲ واحد درصد کاهش داشت. خشکسالی‌های متمادی در چند سال اخیر و مهاجرت کارجویان روستایی به مناطق شهری از دلایل بالاتر بودن نرخ بیکاری شهری به شمار می‌رود.

در سال ۱۳۹۷، نرخ بیکاری جوانان در گروه سنی ۱۵-۲۴ ساله در مقایسه با سال ۱۳۹۶ با ۰/۵ واحد درصد کاهش به ۲۷/۷ درصد رسید. نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۹ ساله نیز معادل ۲۵/۱ درصد بود که نسبت به سال قبل از آن تغییری نداشت. در این سال نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله در مناطق شهری و روستایی به ۳۱/۵ و ۱۸/۹ درصد رسید که در مقایسه با ارقام سال قبل از آن به ترتیب ۰/۱ و ۱/۶ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. در گروه سنی ۱۵-۲۹ ساله نیز نرخ بیکاری در مناطق شهری و روستایی به ترتیب با ۰/۷ واحد درصد افزایش و ۱/۵ واحد درصد کاهش به ۲۸/۲ و ۱۶/۸ درصد رسید.

توزیع نرخ بیکاری برحسب استان‌های کشور در سال ۱۳۹۷ نشان می‌دهد استان‌های کرمانشاه، چهارمحال و بختیاری و سیستان و بلوچستان به ترتیب با ۱۸/۷، ۱۷/۴ و ۱۶/۰ درصد، بالاترین نرخ بیکاری و استان‌های سمنان، همدان و مرکزی به ترتیب با ۷/۲، ۸/۳ و ۸/۴ درصد، پایین‌ترین نرخ بیکاری را داشته‌اند. این امر نشان می‌دهد همچنان فاصله زیادی بین نرخ بیکاری استان‌های مختلف وجود دارد؛ ضمن اینکه نرخ بیکاری عمدتاً در استان‌های محروم و مرزی کشور بالا است. بنابراین، توجه به ویژگی‌های منطقه‌ای و مباحث آمایش سرزمین در تدوین سیاست‌های اشتغال‌زایی اهمیت ویژه‌ای دارد.

مقایسه نرخ بیکاری استان‌های کشور در سال ۱۳۹۷ با سال قبل از آن نشان می‌دهد که در ۱۵ استان کشور نرخ بیکاری

نمودار ۹-۱- سهم اشتغال بخش‌های مختلف اقتصادی (درصد)

بررسی اشتغال جدید برحسب جنسیت نشان می‌دهد که از مجموع ۴۶۳/۹ هزار شغل ایجاد شده در سال ۱۳۹۷، تعداد ۲۷۱/۷ هزار شغل به اشتغال مردان و ۱۹۲/۲ هزار شغل به اشتغال زنان اضافه شده است. با توجه به رشد قابل توجه اشتغال زنان در ۴ سال اخیر، سهم شاغلان زن از کل شاغلان کشور از ۱۴/۵ درصد در سال ۱۳۹۳ به ۱۸/۲ درصد در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است.

توزیع شاغلان جدید برحسب مناطق جغرافیایی نیز نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۷، تعداد شاغلان در مناطق شهری ۳۵۱/۶ هزار نفر (معادل ۲/۱ درصد) و در مناطق روستایی ۱۱۲/۴ هزار نفر (معادل ۱/۸ درصد) افزایش یافته است. بیشترین افزایش تعداد شاغلان در مناطق شهری در بخش خدمات و در مناطق روستایی در بخش صنعت رخ داده است. در این سال تنها تعداد شاغلان بخش صنعت در مناطق شهری با ۲/۷ هزار نفر کاهش مواجه شده و سایر بخش‌های مناطق شهری و روستایی با افزایش اشتغال همراه بوده‌اند.

۹-۲-۳- بیکاری

در سال ۱۳۹۷، جمعیت بیکار به رقم ۳/۳ میلیون نفر رسید که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۳/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. بر همین اساس، نرخ بیکاری با ۰/۱ واحد درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۲/۰ درصد در سال ۱۳۹۷

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

مرزی و عشایری، مطابق آیین‌نامه اجرایی «قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی» که اجرای آنها از سال ۱۳۹۶ شروع شد و در سال ۱۳۹۷ نیز تداوم داشت، به ترتیب نشان‌دهنده پرداخت ۱۷/۶ و ۶۱/۹ هزار میلیارد ریال تسهیلات تا اوایل اسفند ماه ۱۳۹۷ توسط بانک‌های عامل منتخب می‌باشد که پیش‌بینی شده است به ترتیب ۳۳/۸ و ۱۹۴/۲ هزار شغل جدید از محل اعطای این تسهیلات ایجاد گردد.

۹-۲-۵- عملکرد صندوق بیمه بیکاری

تعداد مقرری‌گیران بیمه بیکاری در سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ با ۱۱/۸ درصد افزایش به ۲۳۹/۲ هزار نفر رسید. این تعداد با توجه به جمعیت بیکار کشور (حدود ۳۲۶۰/۸ هزار نفر در سال ۱۳۹۷)، سهم اندکی از کل بیکاران را تشکیل می‌دهد. تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۷ به جمع مشمولان صندوق بیمه بیکاری اضافه شدند، ۲۵۱/۴ هزار نفر بود. بنابراین، تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۷ از مقرری بیمه بیکاری استفاده نمودند، ۴۶۵/۳ هزار نفر بود^(۱).

(نفر) جدول ۹-۳- عملکرد صندوق بیمه بیکاری

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۷	۱۳۹۶
تعداد مقرری‌گیران	۲۳۹۱۷۵	۲۱۳۸۴۰
تعداد برقراری مقرری	۲۵۱۴۲۵	۲۳۵۲۹۱
تعداد موارد قطع مقرری	۲۱۴۷۴۸	۲۱۷۷۹۶

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

در سال ۱۳۹۷، مقرری ۲۱۴/۷ هزار نفر از مشمولان صندوق بیمه بیکاری قطع شد. حدود ۶۲/۸ درصد به دلیل اتمام مدت استحقاق، ۲۹/۰ درصد به دلیل اشتغال مجدد و ۸/۲ درصد باقی‌مانده به دلایلی از جمله بازنشستگی، ازکارافتادگی، فوت یا عدم شرکت در کلاس‌های فنی و حرفه‌ای و ... از ردیف مقرری‌گیران حذف شدند.

براساس قانون کار، مدت پرداخت مقرری حداقل ۶ ماه و حداکثر ۵۰ ماه از اولین روز بیکاری می‌باشد. طبق آمار ارائه

۱- تعداد استفاده‌کنندگان در هر سال عبارت است از مجموع مقرری‌های برقرار شده در همان سال به علاوه مقرری‌گیران باقی‌مانده در پایان سال قبل.

کاهش و در ۱۵ استان افزایش داشته و در استان قم بدون تغییر بوده است. بررسی تغییرات نرخ بیکاری و جمعیت فعال و شاغل در استان‌هایی که نرخ بیکاری آنها کاهش یافته، نشان می‌دهد که در این استان‌ها پاسخ مناسبی از سمت تقاضای نیروی کار در مقابل تغییرات عرضه نیروی کار داده شده است؛ در حالی که در سایر استان‌ها این‌گونه نبوده است.

۹-۲-۴- تسهیلات اعطا شده برای ایجاد اشتغال

بانک مرکزی هر ساله از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها مبالغی را جهت طرح‌های خوداشتغالی و مشاغل خانگی اختصاص می‌دهد. در سال ۱۳۹۷، مبلغ ۱۷۴۰۴ میلیارد ریال تسهیلات اشتغال‌زایی به مددجویان سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) و ۶۳۹۰ میلیارد ریال تسهیلات مشاغل خانگی از منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها پرداخت شد. مقایسه ارقام پرداختی با سهمیه ابلاغی بانک مرکزی نشان می‌دهد که در این سال ۸۷/۰ درصد از سهمیه ۲۰ هزار میلیارد ریالی اشتغال‌زایی و ۷۹/۹ درصد از سهمیه ۸ هزار میلیارد ریالی ابلاغ شده برای مشاغل خانگی تحقق یافته است. این عملکرد در مقایسه با عملکرد ۶۸/۶ و ۳۵/۰ درصدی بانک‌ها در پرداخت تسهیلات اشتغال‌زایی و مشاغل خانگی در سال ۱۳۹۶، افزایش داشته است. دلیل افزایش عملکرد تسهیلات اشتغال‌زایی مددجویان سازمان بهزیستی و کمیته امداد، کاهش ۱۰ هزار میلیارد ریالی سهمیه ابلاغی سال ۱۳۹۷ در مقایسه با سال ۱۳۹۶ بوده است.

علاوه بر این، بررسی آمار گرفته شده از سامانه الکترونیکی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی (کارا) در خصوص عملکرد برنامه‌های «اشتغال فراگیر» (مطابق آیین‌نامه‌های اجرایی «بندهای (الف) و (ب) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۶» و «بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷») و «اشتغال روستایی و عشایری» (اختصاص معادل ریالی ۱۵۰۰ میلیون دلار از منابع صندوق توسعه ملی به‌صورت تلفیقی با منابع بانکی برای اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی در روستاها و شهرهای زیر ۱۰ هزار نفر جمعیت با اولویت مناطق

شده، مقرری پرداختی برحسب نفر- ماه در سال ۱۳۹۷ با ۵/۲ درصد افزایش به ۲۶۹۱/۶ هزار ریال رسید.

جدول ۹-۴- توزیع علل قطع مقرری بیمه بیکاری

تعداد کل قطع مقرری	استفاده از حداکثر مدت	اشتغال مجدد	سایر
۲۱۷۷۹۶	۱۴۹۴۰۸	۵۲۹۲۴	۱۵۴۶۴
۱۰۰/۰	۶۸/۶	۲۴/۳	۷/۱
نفر	نفر	نفر	نفر
۲۱۴۷۴۸	۱۳۴۸۱۰	۶۲۳۳۹	۱۷۶۰۹
۱۰۰/۰	۶۲/۸	۲۹/۰	۸/۲
سهم(درصد)	سهم(درصد)	سهم(درصد)	سهم(درصد)

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

۹-۲-۶- دستمزد و حقوق

تعیین حداقل دستمزد در اغلب کشورها به منظور تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از نیروی کار با تخصص و مهارت پایین صورت می‌گیرد. در ایران هر ساله حداقل دستمزد برای کارگران و ضریب حقوق برای کارمندان دولت تعیین می‌شود. براساس ماده ۴۱ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹، شورای عالی کار در هر سال میزان حداقل دستمزد کارگران را اعلام می‌کند. در سال ۱۳۹۷، حداقل دستمزد ماهانه (۳۰ روزه) کارگران با توجه به مصوبه شورای عالی کار ۱۱/۱ میلیون ریال تعیین شد. این رقم در مقایسه با رقم تعیین شده برای سال ۱۳۹۶، به میزان ۱۹/۵ درصد رشد نشان می‌دهد. براساس مصوبه هیات وزیران، ضریب حقوق کارکنان دولت نیز از ۱۶۹۵ واحد در سال ۱۳۹۶ با ۶/۰ درصد رشد به ۱۷۹۷ واحد در سال ۱۳۹۷ رسید. بنابراین، دستمزد واقعی کارگران و کارکنان دولت در سال ۱۳۹۷ با توجه به نرخ تورم (۳۱/۲ درصد) کاهش داشته است.

۹-۳- آموزش

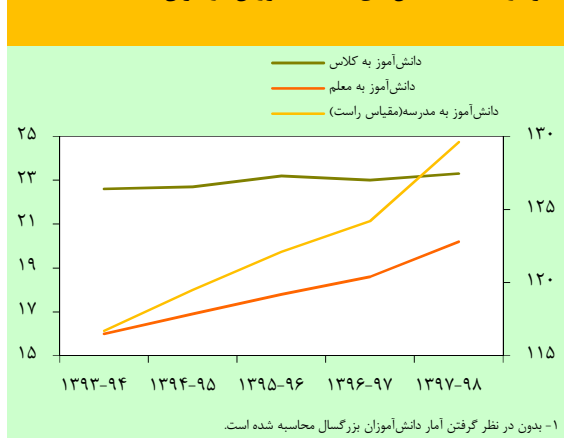
نظام آموزشی هر کشور در مقاطع مختلف تحصیلی، علاوه بر رسالت فرهنگی و اجتماعی، عهده‌دار تربیت و آماده‌سازی نیروی انسانی برای ورود به بازار کار است. با شناخت مناسب از مزیت‌های نسبی و برنامه‌ریزی صحیح آموزشی می‌توان نیروی انسانی پویاتری را جهت تسریع توسعه اقتصادی به کار گرفت. امکانات آموزشی عمومی مناسب باعث کاهش فقر فرهنگی و اقتصادی شده و زمینه را برای بروز استعدادها با افراد جامعه فراهم می‌نماید.

۹-۳-۱- آموزش و پرورش عمومی

در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، تعداد کل دانش‌آموزان^(۱) با ۵/۳ درصد افزایش به ۱۵/۴ میلیون نفر رسید. در این سال تعداد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مقایسه با سال تحصیلی قبل از آن ۲/۴ درصد، تعداد دانش‌آموزان مقطع متوسطه اول ۳/۷ درصد و تعداد دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم ۱۸/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، حدود ۴۲/۶ درصد از دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه دوم و ۲۶/۲ درصد از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه دوم در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش مشغول به تحصیل بودند. این آمار می‌تواند نشان‌دهنده تمایل بیشتر پسران به ورود سریع به بازار کار در مقایسه با دختران باشد.

نمودار ۹-۲- شاخص‌های کیفیت آموزش در ایران(۱)

۱- بدون در نظر گرفتن آمار دانش‌آموزان بزرگسال محاسبه شده است.

در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، تعداد دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقایسه با سال تحصیلی قبل از آن معادل ۱۱/۳ درصد افزایش داشت. تداوم روند افزایشی سهم دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در سال تحصیلی مورد بررسی نشان‌دهنده افزایش تمایل خانوارها به استفاده از خدمات این مراکز آموزشی است؛ به طوری که سهم دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی از کل

۱- شامل دانش‌آموزان دوره‌های آمادگی، ابتدایی، متوسطه اول، متوسطه دوم و بزرگسال می‌باشد.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۷

در این سال شاخص نسبت دانش‌آموز به معلم با ۱/۶ واحد افزایش نسبت به سال قبل از آن، به ۲۰/۲ نفر رسید. کاهش کادر آموزشی و همچنین افزایش تعداد دانش‌آموزان، در افزایش نسبت مذکور موثر بوده است. تفکیک شاخص مذکور برحسب مقاطع تحصیلی نشان می‌دهد که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، در مقطع ابتدایی (به همراه آمادگی)، متوسطه اول و متوسطه دوم شاخص مذکور به ترتیب معادل ۲۶/۷، ۱۷/۲ و ۱۲/۴ نفر بوده است. علاوه بر این، شاخص نسبت دانش‌آموز به کلاس با ۰/۳ واحد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۲۳/۳ نفر رسید.

در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، تعداد سوادآموزان تحت پوشش نهضت سوادآموزی ۴۱۲/۰ هزار نفر بود که در مقایسه با سال قبل از آن معادل ۸/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. از کل سوادآموزان، حدود ۴۵/۶ درصد در دوره تکمیلی و بقیه در مقطع سوادآموزی در حال تحصیل بودند.

دانش‌آموزان از ۱۲/۲ درصد در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ به ۱۲/۹ درصد در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ افزایش یافته است. همچنین، سهم دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی از کل دانش‌آموزان کشور در سال تحصیلی مورد بررسی به تفکیک مقاطع نیز نشان‌دهنده افزایش سهم این دانش‌آموزان در مقاطع ابتدایی و متوسطه اول و کاهش سهم آنها در مقطع متوسطه دوم است.

در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، تعداد مدارس کشور با ۱/۳ درصد افزایش به ۱۱۵/۹ هزار دستگاه رسید. در این سال تعداد کلاس‌ها با ۴/۳ درصد افزایش به ۶۴۳/۴ هزار باب رسید. کادر آموزشی کل کشور نیز به ۷۴۴/۱ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال قبل از آن به میزان ۲/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد. شاخص نسبت دانش‌آموز به مدرسه به ۱۲۹/۶ نفر رسید که در مقایسه با رقم سال قبل از آن (۱۲۴/۲ نفر) افزایش داشته است.

جدول ۹-۵- دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی بر حسب جنس

(هزار نفر)

درصد تغییر	۱۳۹۷-۹۸		۱۳۹۶-۹۷		
	پسر	دختر	پسر	دختر	
۲/۵	۲/۴	۴۱۵۳/۳	۳۹۱۶/۱	۴۰۵۳/۵	۳۸۲۴/۵
۳/۵	۴/۰	۱۷۱۶/۶	۱۵۹۴/۲	۱۶۵۹/۱	۱۵۳۳/۴
۲۲/۶	۱۵/۳	۱۳۴۹/۵	۱۲۶۸/۳	۱۱۰۰/۷	۱۱۰۰/۴
۶/۰	۵/۰	۷۲۱۹/۵	۶۷۷۸/۶	۶۸۱۳/۳	۶۴۵۸/۳

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

جدول ۹-۶- ترکیب دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

مناطق روستایی	۱۳۹۷-۹۸		۱۳۹۶-۹۷		
	مناطق شهری	مناطق روستایی	مناطق شهری	مناطق روستایی	
۲۸/۲	۷۱/۸	۲۸/۴	۷۱/۶	۲۸/۴	۷۱/۶
۲۲/۲	۷۷/۸	۲۱/۹	۷۸/۱	۲۱/۹	۷۸/۱
۱۰/۴	۸۹/۶	۹/۹	۹۰/۱	۹/۹	۹۰/۱
۲۲/۹	۷۷/۱	۲۳/۲	۷۶/۸	۲۳/۲	۷۶/۸

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

جدول ۹-۷- دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقاطع مختلف تحصیلی

درصد تغییر	سهم در کل دانش‌آموزان (درصد)		تعداد (هزار نفر)		
	۱۳۹۷-۹۸	۱۳۹۶-۹۷	۱۳۹۷-۹۸	۱۳۹۶-۹۷	
۱۱/۴	۱۱/۶	۱۴/۸	۱۳/۶	۱۱۹۵/۸	۱۰۷۳/۳
۸/۳	۸/۲	۹/۸	۹/۴	۳۲۶/۰	۳۰۰/۹
۱۴/۳	۰/۶	۱۰/۷	۱۱/۱	۲۸۰/۰	۲۴۴/۸
۱۱/۳	۹/۲	۱۲/۹	۱۲/۲	۱۸۰۱/۷	۱۶۱۹/۰

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

۹-۳-۲- آموزش عالی

بررسی تعداد دانشجویان کشور به تفکیک مقاطع تحصیلی در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸ نشان‌دهنده کاهش تعداد دانشجویان مقاطع کاردانی (۲۱/۸- درصد)، کارشناسی (۲/۸- درصد) و کارشناسی ارشد (۸/۷- درصد) و افزایش تعداد دانشجویان مقاطع دکتری حرفه‌ای (۶/۱ درصد) و دکتری تخصصی (۷/۷ درصد) در مقایسه با سال تحصیلی قبل از آن است. تعداد دانشجویان دکتری در سال‌های اخیر روند افزایشی داشته که با فارغ‌التحصیل شدن این گروه و ورود آنها به بازار کار در آینده، می‌بایست در خصوص اشتغال به کار آنها با توجه به سطح انتظارات، تمهیداتی اندیشیده شود.

در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸، تعداد دانشجویان کشور (دولتی و غیر دولتی) به ۳۳۷۳/۴ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال تحصیلی قبل از آن به میزان ۶/۷ درصد کاهش نشان می‌دهد. در این سال تحصیلی، تعداد دانشجویان تمام گروه رشته‌های تحصیلی به استثنای علوم تربیتی با کاهش مواجه شدند. گروه رشته‌های «مهندسی، تولید و ساخت» و «کشاورزی و دامپزشکی» به ترتیب با ۱۳/۲ و ۸/۶ درصد، بیشترین کاهش تعداد دانشجو را در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۹۸ به خود اختصاص دادند.

جدول ۹-۸- کل دانشجویان کشور

(هزار نفر)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال تحصیلی			
	۱۳۹۷-۹۸	۱۳۹۶-۹۷	۱۳۹۷-۹۸	۱۳۹۶-۹۷		
۶۴/۴	۶۳/۳	-۵/۰	-۹/۶	۲۱۷۳/۶	۲۲۸۹/۱	آموزش عالی دولتی (۱)
۳۲/۰	۳۱/۱	-۳/۹	-۹/۴	۱۰۸۰/۶	۱۱۲۴/۰	زن
۳۲/۴	۳۲/۲	-۶/۲	-۹/۹	۱۰۹۳/۰	۱۱۶۵/۱	مرد
۳۵/۶	۳۶/۷	-۹/۶	-۱۳/۹	۱۱۹۹/۷	۱۳۲۷/۰	دانشگاه آزاد اسلامی
۱۵/۵	۱۵/۵	-۶/۶	-۱۱/۱	۵۲۳/۹	۵۶۱/۱	زن
۲۰/۰	۲۱/۲	-۱۱/۷	-۱۵/۸	۶۷۵/۹	۷۶۵/۸	مرد
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۶/۷	-۱۱/۲	۳۳۷۳/۴	۳۶۱۶/۱	جمع

ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه آزاد اسلامی

۱- شامل دانشجویان دانشگاه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، پیام نور، جامع علمی- کاربردی، فرهنگیان، فنی و حرفه‌ای، سایر دستگاه‌های اجرایی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و موسسات آموزش غیر دولتی - غیر انتفاعی می‌باشد.